

مهارت ها و نگرش دانشجویان کارشناسی کشاورزی نسبت به
تکالیف تیمی (مورد مطالعه: دانشگاه شیراز)

Agricultural undergraduates' skills and attitudes towards
team assignments (The case of Shiraz University)

ناصر زمانی میاندشتی^۱، سمانه ابراهیمی^{۲*}، و فریده بهرامی^۳

^۱ استاد بار بخش ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه شیراز

^۳ دانشجوی کارشناسی ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه شیراز

E-mail: samaneh.ebrahimi66@yahoo.com

* نویسنده مسئول

چکیده

یکی از موانع اشتغال پایدار دانش آموختگان و ناتوانی ایشان در استفاده از فرصت های حمایتی بخش تعاون و سایر بخش های مرتبط، فقدان شایستگی های کار تیمی می باشد. انجام تکالیف تیمی یکی از روش های توسعه مهارت های کار تیمی در بین دانشجویان می باشد. با توجه به اینکه در حال حاضر شناخت چندانی از میزان استفاده از تکالیف تیمی در کلاسهای درسی کشاورزی و نیز نگرش و چالش های دانشجویان درباره این تکالیف وجود ندارد، هدف این تحقیق، بررسی نگرش، مهارت و چالش های تکالیف تیمی دانشجویان کشاورزی بود. جامعه آماری تحقیق شامل ۱۲۳۵ نفر از دانشجویان مقطع کارشناسی دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز بود که حداقل یک تکالیف تیمی را در طی تحصیل خود تجربه نموده اند، و تعداد ۲۹۱ نفر از آن ها به روش نمونه گیری تصادفی طبقه بندی شده متناسب با حجم، به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار جمع آوری داده ها در این تحقیق پرسشنامه بود که بعد از تایید روایی و پایایی مورد استفاده قرار گرفت. بر اساس یافته ها، نگرش دانشجویان نسبت به اجرای تکالیف درسی تیمی نسبتاً مساعد بود. مهمترین چالش های تکالیف تیمی از نظر دانشجویان عبارت بودند از: نبود مهارت های کار تیمی در بین هم تیمی ها، عدم تعهد بعضی از اعضای تیم و افتادن کارها به دوش افرادی خاص. همچنین یافته ها بیانگر تفاوت معنی داری بین مهارت های کار تیمی دانشجویان پسر و دختر بود، به طوری که دانشجویان دختر از مهارت های کار تیمی برخوردارتر بودند. متغیرهای برداشت از چالش های تکالیف تیمی، مهارت های کار تیمی، سن و معدل توانستند ۴۰ درصد تغییرات نگرش نسبت به تکالیف تیمی را تبیین نمایند.

کلمات کلیدی: دانشجوی کارشناسی، مهارت های کار تیمی، تکالیف تیمی، دانشگاه شیراز

Abstract

Lack of teamwork competencies is one of the main obstacles to a sustainable employment of agricultural graduates. Giving students team assignments could contribute to improving students' teamwork competencies. Since our knowledge about the usage of teamwork projects in agricultural courses and students' attitudes towards team assignments is limited, this paper aimed to investigate agricultural undergraduates' skills and attitudes towards team assignments. Research population consisted of 1235 undergraduate students who had experienced team assignments for at least one time in their university education, in Shiraz University. A total number of 291 students were sampled using randomized stratified Sampling method. A questionnaire was developed to gather data and its validity and reliability was confirmed. Findings indicated that the respondents had fairly positive attitudes towards team assignments. The main challenges faced by students for team assignments included lack of teamwork skills among their teammates, lack of commitment among some team members and free riding. Our findings revealed that there was a significant difference between teamwork skills of male and female students, and female students were more skillful than male students. The perceptions of teamwork challenges, teamwork skills, age and grade point average could explain 40 percent of changes in attitudes toward team assignments.

Key words: Undergraduate student, Teamwork skills, Team assignment, Shiraz University

مقدمه

کاربرد کار گروهی و اهمیت مهارت های کار گروهی در طول دو دهه اخیر در تجارت به شتاب افزایش پیدا کرده اند (Wolfe، بی تاریخ به نقل از Hansen, 2006; Applebaum & Blatt, 1994; taninecz, 1997). بررسی های پرشمار نشان می دهند که بیش از ۸۰ درصد مؤسسه ها به ویژه آن هایی که بیش از صد کارمند دارند، چندین نوع کار گروهی را در محل کار مورد استفاده قرار می دهند (Wolf، بی تاریخ به نقل از Cohen & Beily, 1997; Sundstorm, 1999; Gibson et al., 2000; Jones, 2004). بسیاری از تجارت ها به کار گروهی وابسته اند و شمار زیادی از کارفرمایان از دانشجویان درباره ی تجربه های آن ها در کار در محیط های گروهی سوال می کنند (Ammons & Brooks, 2003 به نقل از Ravenscroft, 1997). بنابراین بسیاری از دانشگاه ها بر کار گروهی به عنوان یکی از مهم ترین ویژگی های دانش آموختگان در دستورالعمل های آموزشی خود تاکید می کنند (Darvish & Zou، ۲۰۰۶ به نقل از UNSW، ۲۰۰۳). با توجه به اهمیت نقش انجام تکالیف گروهی در ارتقای مهارت های گروهی مورد نیاز ایفای شغل در آینده، نوشتار حاضر نگرش، مهارت و چالش های تکالیف گروهی دانشجویان کشاورزی را مورد بررسی قرار می دهد. هدف های اختصاصی پژوهش حاضر عبارتند از:

- تعیین نگرش دانشجویان کشاورزی نسبت به انجام تکالیف گروهی؛
- شناسایی عامل های موثر بر نگرش دانشجویان کشاورزی نسبت به انجام تکالیف گروهی؛
- تعیین مهم ترین چالش های دانشجویان در انجام تکالیف گروهی.

پژوهش های پیشین

Darvish & Zou (۲۰۰۶) تکالیف گروهی را در دانشجویان کارشناسی ارشد مدیریت ساخت و ساز مورد بررسی قرار دادند و دریافتند که توسعه ی مهارت های همکاری و ارتباطی و قرار گرفتن در معرض شمار زیادی از دیدگاه ها از مهم ترین مزایای انجام تکالیف گروهی از دیدگاه دانشجویان محسوب می شوند. در حالی که ارزیابی ناعادلانه، مشکل تنظیم زمان برای ملاقات های گروهی و کیفیت پایین کار بعضی از اعضا از مشکلات اصلی آن ها است. دانشجویان تشکیل گروه های ۳ یا ۴ نفری از بین خودشان و ترکیبی از فعالیت های گروهی و فردی را ترجیح می دهند. Bakon et al. (1999) پس از بررسی عامل های موثر بر بهترین و بدترین تجربه های کار گروهی، نتیجه گرفتند که دانش آموزان از تجربه های خوب گروهی بیشتر از تجربه های بد می آموزند و این که معلمان باید دانش آموزان را در موقعیت های گروهی قرار دهند که بیشترین شانس موفقیت را داشته باشند.

Militer & Matviv (۲۰۱۰) در تحقیقی درباره ی تجربه های دانشجویان در انجام تکالیف گروهی، متداول ترین چالش های پیش روی آن ها و روش های موثر انجام تکالیف در ساختار آموزش عالی را مورد بررسی قرار دادند و بیان کردند که انجام تکالیف به صورت گروهی وسیله ای برای توسعه ی تفکر تحلیلی، ارتقای مهارت ها، فعالیت گروهی اثربخش، قضاوت گزینشی، یادگیری باز خورده و به کارگیری دانش و مهارت در آینده است. همچنین با انجام فعالیت های گروهی فراگیران در می یابند که ارائه ی فعالیت در قالب تیم کمتر تهدید آمیز است و در نتیجه انگیزه ی بیشتری، نسبت به هنگامی که فردی کار می کردند، پیدا می کنند. آرامون و همکاران (۱۳۸۸)، در تحقیقی تحت عنوان تأثیر مهارت های کار گروهی بر عملکرد آموزشی و پژوهشی دانشجویان به جداسازی جنسیت، دریافتند که بین مهارت های کار گروهی دانشجویان دختر و پسر تفاوت معناداری وجود دارد به طوری که این مهارت ها در دانشجویان پسر بیش از دانشجویان دختر است. همچنین همبستگی ضعیفی بین مهارت های کار گروهی و عملکرد دانشجویان وجود دارد. Ammons & Brooks (۲۰۰۳)، بیان کردند که مشکل افتادن مسئولیت ها بر دوش یکی

از اعضای تیم در کارهای گروهی، هنگامی رخ می‌دهد که یک یا چند نفر از اعضای گروه سهم خود را از کار در پروژه انجام نمی‌دهند، و ابزاری را برای کاهش این مشکل و تقویت دیدگاه دانشجویان نسبت به گروه و پروژه های گروهی ارائه دادند.

روش پژوهش

این تحقیق از نوع توصیفی پیمایشی است که به بررسی نگرش، مهارت و چالش های تکالیف گروهی دانشجویان کشاورزی دانشگاه شیراز در نیم سال دوم تحصیلی ۹۱-۹۰ می پردازد. جامعه آماری تحقیق شامل ۱۲۳۵ نفر فراگیر در سال های دوم، سوم و چهارم مقطع کارشناسی دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز بود که حداقل یک تکلیف گروهی را در طی تحصیل خود تجربه نموده اند، و شمار ۲۹۱ نفر از آن ها به روش نمونه گیری تصادفی طبقه بندی شده متناسب با حجم، به عنوان نمونه گزینش شدند. ابزار جمع آوری داده ها در این تحقیق پرسشنامه بود که پس از تایید روایی و پایایی مورد استفاده قرار گرفت. در نهایت تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار آماری SPSSwin19 انجام شد.

نتایج و بحث

۱- یافته های توصیفی

نمونه مورد بررسی در این تحقیق شامل ۲۹۱ نفر از دانشجویان رشته ی کشاورزی بود که ۵۸.۹ درصد نمونه را زنان و ۴۰.۸ درصد آن را مردان تشکیل می دادند. ۷۲.۶ درصد آنان ساکن در شهر و ۲۶.۴ درصد ساکن در روستا بودند. همچنین شغل پدر بیشتر پاسخگویان، ۶۷.۵ درصد، غیر مرتبط با کشاورزی بود و حدود نیمی از آن ها، ۵۲.۷ درصد، بین ۱ تا ۴ تکلیف از تکالیف خود را به صورت گروهی انجام داده بودند (جدول ۱).

جدول ۱. ویژگی های پاسخگویان (n=291)

متغیرها	گروه ها	فراوانی	درصد
جنس	زن	۱۷۲	۵۸.۹
	مرد	۱۱۹	۴۰.۸
محل سکونت خانوار	شهر	۲۱۲	۷۲.۶
	روستا	۷۷	۲۶.۴
شغل پدر	کشاورزی	۵۲	۱۷.۸
	مرتبط با کشاورزی	۳۸	۱۳.۰
	غیر مرتبط با کشاورزی	۱۹۷	۶۷.۵
شمار تکالیف گروهی	۱-۴	۱۵۴	۵۲.۷
	۵-۸	۶۴	۲۱.۹
	۹-۱۲	۲۵	۸.۶
	>۱۲	۴۶	۱۵.۸

برداشت پاسخگویان از چالش های تکالیف گروهی

بر اساس جدول ۲، مهم ترین موانعی که دانشجویان در انجام فعالیت های گروهی بیان کردند، به ترتیب نبود تعهد افراد نسبت به مسولیت خود، مشارکت نابرابر اعضا و نبود دانش و مهارت بعضی از اعضا بود که با برخی نتایج زو و درویش (۲۰۱۲) همخوانی داشت.

جدول ۲. رتبه بندی برداشت پاسخگویان از چالش ها

رتبه	انحراف معیار	میانگین*	چالش
۱	۱.۱۴	۳.۴۹	نبود تعهد افراد نسبت به مسولیت خود
۲	۱.۱۵	۳.۳۳	مشارکت نابرابر اعضا
۳	۱.۰۲	۳.۲۸	نبود دانش و مهارت بعضی از اعضا
۴	۱.۲۱	۳.۱۳	نبود انعکاس تفاوت میزان مشارکت از راه نمره نهایی
۵	۱.۲۰	۳.۱۰	افتادن مسولیت به دوش افراد خاص
۶	۱.۲۶	۲.۷۳	وابسته شدن به دیگر اعضا
۷	۱.۰۸	۲.۷۲	اتلاف وقت و نبود تمرکز به دلیل دیدگاه ها و علایق مختلف
۸	۱.۰۸	۲.۶۹	نبود وجود انگیزه کافی در کار گروهی
۹	۱.۱۰	۲.۶۳	اختلاف و نبود برقراری ارتباط مناسب به دلیل تفاوت های فرهنگی
۱۰	۱.۱۲	۲.۳۹	هدرروی زمان
۱۱	۱.۱۶	۲.۲۵	از بین رفتن دوستی ها و ایجاد کدورت

*دامنه: ۱-۵

۲- یافته های استنباطی

میانگین، انحراف معیار و همبستگی بین متغیرهای تحقیق

همانطور که در جدول ۳ مشاهده می شود نگرش دانشجویان نسبت به تکالیف گروهی به نسبت مساعد بوده است (میانگین=۳/۵۵)، و پاسخگویان به نسبت از مهارت های کار

گروهی برخوردار بودند (میانگین=۳/۸۳). نتایج بدست آمده از آزمون همبستگی پیرسون نشان می دهد که بین متغیر نگرش و متغیرهای مهارت و برداشت دانشجویان از چالش ها، و همچنین بین متغیر معدل و متغیر مهارت همبستگی معناداری وجود دارد. به این صورت که بین متغیر نگرش و مهارت، و متغیر مهارت و معدل رابطه ی مثبت و بین نگرش و برداشت از چالش ها، رابطه ی منفی است.

جدول ۳. میانگین، انحراف معیار و همبستگی بین متغیرهای تحقیق

متغیر	میانگین (انحراف معیار)	۱	۲	۳	۴	۵
۱. نگرش	۳.۵۵ (۰.۵۸)	۱				
۲. مهارت	۳.۸۳ (۰.۵۲)	۰.۳۸**	۱			
۳. برداشت از چالش	۲.۸۸ (۰.۶۷)	-۰.۴۸**	-۰.۳۹	۱		
۴. معدل	۱۵.۴۵ (۱.۳۹)	۰.۰۰۰	۰.۲۳**	-۰.۰۶	۱	
۵. سن	۲۱.۳۶ (۱.۲۴)	-۰.۱۵	۰.۰۰۰	۰.۶۰	-۰.۱۳	۱

دامنه: ۱-۵
** معنی داری در سطح ۰.۰۱

مقایسه ی میانگین مهارت بین گروه های مختلف جنسیت

نتایج آزمون t نشان داد اختلاف معناداری بین میانگین دو گروه زن و مرد از نظر مهارت های کار گروهی وجود دارد به گونه ای که میانگین مهارت زنان بیشتر از مردان می باشد. این نتیجه با یافته های آرامون و همکارانش (۱۳۸۸) همخوانی ندارد.

جدول ۴. مقایسه ی میانگین مهارت بین گروه های زن و مرد

متغیر	جنسیت	میانگین	انحراف معیار	T	Sig.
مهارت	زن	۵۱.۳۸	۶.۲۱	۴.۸۲**	۰.۰۰۰
	مرد	۴۷.۴۶	۷.۲۰		

** معنی داری در سطح ۰.۰۱

پیش بینی نگرش دانشجویان نسبت به تکالیف گروهی

به منظور تعیین توانایی متغیرهای مستقل در پیش بینی میزان نگرش دانشجویان نسبت به تکالیف گروهی از رگرسیون چند متغیره به روش مرحله ای، استفاده شد. همان طور که در جدول ۵ ارائه شده است ۴ متغیر برداشت از چالش، مهارت، سن و معدل به ترتیب وارد معادله ی رگرسیون شدند. با توجه به میزان R^2 تعدیل شده این متغیرها در مجموع قادر هستند ۰.۳۹ درصد تغییرها را در میزان نگرش دانشجویان نسبت به تکالیف گروهی پیش بینی کنند. با توجه به مدل رگرسیون چند متغیره با معادله ی زیر می توان نگرش دانشجویان نسبت به تکالیف گروهی را برآورد کرد:

$$Y = 34.84 - 0.35 X_1 + 0.30 X_2 + 0.02 X_3 - 0.44 X_4$$

Y = میزان نگرش دانشجویان نسبت به تکالیف گروهی

X_1 = برداشت از چالش

X_2 = مهارت

X_3 = سن

X_4 = معدل

جدول ۵. رگرسیون چند متغیره به روش مرحله ای به منظور تعیین تأثیر متغیرهای مستقل روی نگرش نسبت به تکالیف گروهی

متغیر	B	β	t	Sig. t
عرض از مبدا (constant)	۳۴.۸۴	-	۴.۵۴	۰.۰۰۰
برداشت از چالش	-۰.۳۵	-۰.۴۷	-۷.۵۳	۰.۰۰۰
مهارت	۰.۳۰	۰.۳۸	۵.۹۸	۰.۰۰۰
سن	۰.۰۲	۰.۰۰	۰.۰۸	۰.۹۳
معدل	-۰.۴۴	-۰.۱۱	-۱.۷۹	۰.۰۷

F = 25.89   Sig. F = 0.0001   R = 0.63   R² = 0.40   Adjusted R² = 0.39

نتیجه گیری و پیشنهادها

- یافته های تحقیق نشان داد که نگرش های دانشجویان نسبت به تکالیف گروهی به نسبت مناسب است و با حالت مطلوب فاصله دارد. از آنجایی که مهارت های کار گروهی ارتباط مثبت و معنی داری با نگرش دانشجویان دارد، می توان با ارتقای مهارت های کار گروهی در میان دانشجویان، نگرش های ایشان برای تکالیف گروهی و به تبع آن انجام فعالیت های گروهی را بهبود داد.
- علارغم وجود این نگرش مطلوب، نزدیک به نیمی از دانشجویان دارای کمترین شمار تکالیف گروهی (بین یک تا چهار تکالیف گروهی در طی تحصیل) بودند. این یافته نشان می دهد که استفاده از تکالیف گروهی توسط استادان کم می باشد، و دلایل این موضوع می بایست در تحقیقات آتی مورد بررسی قرار گیرد و در صورتی که نگرش استادان نسبت به ارائه ی تکالیف گروهی مطلوب نمی باشد، می بایست نسبت به بهبود آن اقدام نمود.
- بر اساس نتایج، ارتباط منفی و معنی داری بین برداشت از چالش های تکالیف گروهی و نگرش دانشجویان وجود دارد. بنابراین، پیشنهاد می شود با آموزش نحوه

- کار گروهی و نظارت و پشتیبانی درست استادان از نحوه انجام تکالیف گروهی، چالش های کار گروهی در میان دانشجویان را کاهش داد و به این راه نگرش های ایشان را بهبود داد.
- از آنجایی که انجام موفقیت آمیز فعالیت های گروهی در کلاس های درسی به ایجاد نگرش مطلوب در میان دانشجویان می انجامد، پیشنهاد می شود استادان در ارتباط با نحوه سازماندهی و انجام فعالیت های گروهی دانشجویان آموزش ببینند. معرفی تجربه های موفق و برتر تکالیف گروهی در سطح دانشکده و دانشگاه ها می تواند به انتقال تجربه های میان استادان و بهبود مهارت های اجرای فعالیت های گروهی توسط آموزشگران منجر شود.
  - این تحقیق تنها در سطح دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز انجام شد، و لذا در تعمیم یافته های آن باید احتیاط نمود.
  - در این تحقیق تنها از پرسشنامه برای جمع آوری داده ها استفاده شد. پژوهش های آتی می توانند با استفاده از دیگر روش ها و به زمینه از روش های کیفی یافته های قویتر و کاربردی تری در این ارتباط ارائه دهند.
  - پیشنهاد می شود در تحقیقات آتی دیدگاه استادان و کمک دستیاران ایشان (دانشجویان تحصیلات تکمیلی و یا کارشناسان آزمایشگاهی) مورد بررسی قرار گیرد.

فهرست منابع

۱. آرامون، ه.، صادقی آرانی، ز.، و سعید اردکانی، س. (۱۳۸۸). تاثیر مهارت های کار تیمی بر عملکرد آموزشی و پژوهشی دانشجویان به تفکیک جنسیت. *مجله علمی- پژوهشی تحقیقات زنان*، سال سوم، شماره ۱ اول، ص ۷۳-۵۹.
2. Bacon, D. R., Stewart, K. A., & Silver, W. S. (1999). Lessons from the Best and Worst Student Team Experiences: How a Teacher can make the Differenc. *JOURNAL OF MANAGEMENT EDUCATION*, 23(5), 467-488.
3. Brooks, C. H., & Ammons, J. L. (2003). Free Riding in Group Projects and the Effects of Timing, Frequency, and Specificity of Criteria in Peer Assessments. *Journal of Education for Business*, 78:5, 268-272.

4. Matveev, A. V., & Richard G. Milter, R. G. (2010). An implementation of active learning: assessing the effectiveness of the team infomercial assignment. *Innovations in Education and Teaching International*, 47 (2), 201–213.
5. Wolf, A. M. Student attitudes toward team projects. Retrieved from alisonwolfe.com
6. Zou, X. W. P., & Darvish, H. (2006). Group Assignments and Teamwork Skills Development in Postgraduate Construction Management Studies. *ARCHITECTURAL ENGINEERING AND DESIGN MANAGEMENT*,(2), 203–215.